

СХІДНЕ МІЖОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ АНТИМОНОПОЛЬНОГО КОМІТЕТУ УКРАЇНИ

РІШЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ СХІДНОГО МІЖОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

12.09.2022 №70/33-р/к

Справа № 1/02-41-21

м.Київ

Про порушення законодавства
про захист економічної конкуренції
та накладення штрафу

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ОПЕРАТОР ГАЗОРОЗПОДІЛЬНОЇ СИСТЕМИ «СУМИГАЗ» протягом 2020-2021 років, I півріччя 2022 року займало монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з розподілу природного газу в межах території міста Суми, Сумської області та села Мойка Краснокутського району Харківської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «ОПЕРАТОР ГАЗОРОЗПОДІЛЬНОЇ СИСТЕМИ «СУМИГАЗ».

У лютому 2020 року АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ОПЕРАТОР ГАЗОРОЗПОДІЛЬНОЇ СИСТЕМИ «СУМИГАЗ» донарахувало ТОВАРИСТВУ З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ТАЛАНПРОМ» об'єм природного газу і його вартість за номінальною потужністю газоспоживаючого обладнання з початку розрахункового періоду до дати встановлення та опломбування справного та повіреного засобу вимірювальної техніки, а не за період з дати виходу з ладу вузла обліку природного газу до моменту його встановлення та опломбування. У результаті таких дій були ущемлені інтереси споживачів, що було б неможливим за умов існування значної конкуренції на ринку.

За результатами розгляду справи № 1/02-41-21 такі дії АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «ОПЕРАТОР ГАЗОРОЗПОДІЛЬНОЇ СИСТЕМИ «СУМИГАЗ» визнано зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку (за частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції»).

На АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ОПЕРАТОР ГАЗОРОЗПОДІЛЬНОЇ СИСТЕМИ «СУМИГАЗ» накладено штраф у розмірі 68000 (шістдесят вісім тисяч) гривень, зобов'язано припинити зазначене порушення законодавства про захист економічної конкуренції, про що повідомити Східне міжобласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України.

Адміністративна колегія Східного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, розглянувши матеріали справи № 1/02-41-21 про порушення АКЦІОНЕРНИМ ТОВАРИСТВОМ «ОПЕРАТОР ГАЗОРОЗПОДІЛЬНОЇ СИСТЕМИ «СУМИГАЗ» законодавства про захист економічної конкуренції, передбачене пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» (надалі - Закон), та подання відділу досліджень і розслідувань в Сумській області від 19.08.2022 №70-03/122-п,

ВСТАНОВИЛА:

1. Процесуальні дії

- (1) Листом від 15.05.2020 року № 68-02/729 адміністративна колегія Сумського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України надала АКЦІОНЕРНОМУ ТОВАРИСТВУ «ОПЕРАТОР ГАЗОРОЗПОДІЛЬНОЇ СИСТЕМИ «СУМИГАЗ» обов'язкові для розгляду рекомендації щодо припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції (далі – Рекомендації).
- (2) У зв'язку з невиконанням АКЦІОНЕРНИМ ТОВАРИСТВОМ «ОПЕРАТОР ГАЗОРОЗПОДІЛЬНОЇ СИСТЕМИ «СУМИГАЗ» Рекомендацій розпорядженням адміністративної колегії Сумського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України від 29.05.2020 № 14 розпочато розгляд справи № 02-06/12-2020 за ознаками вчинення АКЦІОНЕРНИМ ТОВАРИСТВОМ «ОПЕРАТОР ГАЗОРОЗПОДІЛЬНОЇ СИСТЕМИ «СУМИГАЗ» порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50 та частиною 1 статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку розподілу природного газу газорозподільною системою у межах території Сумської області, на якій розташована газорозподільна система, що використовується АКЦІОНЕРНИМ ТОВАРИСТВОМ «ОПЕРАТОР ГАЗОРОЗПОДІЛЬНОЇ СИСТЕМИ «СУМИГАЗ» для надання послуг, що може призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (3) Листом від 29.05.2020 № 68-02/886 копія розпорядження про початок розгляду справи № 02-06/12-2020 про порушення законодавства про захист економічної конкуренції направлена АКЦІОНЕРНОМУ ТОВАРИСТВУ «ОПЕРАТОР ГАЗОРОЗПОДІЛЬНОЇ СИСТЕМИ «СУМИГАЗ».
- (4) Листом від 29.05.2020 № 68-02/886 Сумське обласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України повідомило ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ТАЛАНПРОМ» про початок розгляду справи № 02-06/12-2020 про порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

- (5) Відповідно до підпункту 6.7 пункту 6 Розпорядження Антимонопольного комітету України від 28.11.2019 № 23-рп «Про реорганізацію територіальних відділень Антимонопольного комітету України» (в редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 07.05.2020 № 5-рп) (надалі – Розпорядження №23-рп), з 01.06.2020 року припинено Сумське обласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України (ідентифікаційний код - 21119343) шляхом приєднання до Харківського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України (ідентифікаційний код – 22630473).
- (6) Згідно з підпунктом 6.8 пункту 6 Розпорядження № 23-рп, Харківське обласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України визначено правонаступником всіх майнових прав та обов'язків Сумського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України.
- (7) Відповідно до підпункту 7.6 пункту 7 Розпорядження № 23-рп, змінено з 02.06.2020 року найменування Харківського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України на Східне міжобласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України (надалі - Відділення).
- (8) Розпорядженням адміністративної колегії Відділення від 16.02.2021 № 70/41-рп/к матеріали справи № 02-06/12-2020 прийнято до провадження, прийнятій справі присвоєно номер – 1/02-41-21.
- (9) Розпорядженням адміністративної колегії Відділення від 21.07.2021 № 70/218-рп/к збір та аналіз доказів у справі №1/02-42-21 доручено відділу досліджень і розслідувань у Сумській області.
- (10) Головою Відділення надіслано ТОВАРИСТВУ З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ТАЛАНПРОМ» вимогу про надання інформації від 16.08.2021 №70-02/С-6973.
- (11) Головою Відділення надіслано Державному підприємству «Сумський регіональний науково-виробничий центр стандартизації, метрології та сертифікації» (надалі – ДП «СУМИСТАНДАРТМЕТРОЛОГІЯ») вимогу про надання інформації від 16.08.2021 № 70-02/С-6972.
- (12) Листом від 19.08.2022 №70-02/с-1793 АКЦІОНЕРНОМУ ТОВАРИСТВУ «ОПЕРАТОР ГАЗОРОЗПОДІЛЬНОЇ СИСТЕМИ «СУМИГАЗ» направлено копію подання з попередніми висновками у справі від 19.08.2022 № 70-03/122-п.
- (13) Листом від 19.08.2022 № 70-02/с-1794 ТОВАРИСТВУ З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ТАЛАНПРОМ» направлено копію подання з попередніми висновками у справі від 19.08.2022 № 70-03/122-п.
- (14) Листом від 07.09.2022 № 400007-Ск-8218-0922 (вх. № 70-01/1263 від 07.09.2022) АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ОПЕРАТОР ГАЗОРОЗПОДІЛЬНОЇ СИСТЕМИ «СУМИГАЗ» надало Відділенню відповідь на Подання з попередніми висновками.

2. Заявник

- (15) Заявником у справі є ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ТАЛАНПРОМ», ідентифікаційний код юридичної особи – [REDACTED] місцезнаходження: [REDACTED] (надалі – ТОВ «ТАЛАНПРОМ», Заявник).
- [REDACTED] Згідно з відомостями Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, основним видом діяльності Товариства є [REDACTED]
- (17) Отже, у розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» ТОВ «ТАЛАНПРОМ» є суб'єктом господарювання.

3. Відповідач

- (18) Відповідачем у справі є АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ОПЕРАТОР ГАЗОРОЗПОДІЛЬНОЇ СИСТЕМИ «СУМИГАЗ», ідентифікаційний код юридичної особи – [REDACTED] місцезнаходження: [REDACTED] (надалі – АТ «СУМИГАЗ», відповідач, товариство).
- [REDACTED] Згідно з відомостями Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, основним видом діяльності АТ «СУМИГАЗ» [REDACTED]
- (20) Отже, в розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» АТ «СУМИГАЗ» є суб'єктом господарювання.

4. Визначення монопольного (домінуючого) становища

- (21) Відповідно до Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.2002 № 49-р, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України від 01.04.2002 № 317/6605 (надалі - Методика), з урахуванням пункту 2.2 Методики, встановлено наступне.

4.1. *Об'єкт аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища*

- (22) У відповідності до пункту 3.1 Методики, об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є: суб'єкт господарювання; група суб'єктів господарювання; конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який випускається, постачається, продається, придбавається (використовується, споживається) цим (цими) суб'єктом (суб'єктами) господарювання.

4.1.1. Суб'єкт господарювання

- (23) Діяльність з розподілу природного газу здійснюється оператором газорозподільної системи (надалі – оператор ГРМ), яким, згідно із статтею 1 Закону України «Про ринок природного газу», є суб'єкт господарювання, який на підставі ліцензії здійснює діяльність із розподілу природного газу газорозподільною системою на користь третіх осіб (замовників).
- (24) Отже, суб'єктом господарювання, щодо якого здійснюється визначення монопольного (домінуючого) становища, є АТ «СУМИГАЗ».

4.1.2. Конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який випускається, постачається, продається, придбавається (використовується, споживається) цим суб'єктом господарювання

- (25) Згідно з пунктом 35 частини першої статті 1 Закону України «Про ринок природного газу», розподіл природного газу - господарська діяльність, що підлягає ліцензуванню і пов'язана з переміщенням природного газу газорозподільною системою з метою його фізичної доставки споживачам, але що не включає постачання природного газу.
- (26) У розумінні пункту 17 частини першої статті 1 Закону України «Про ринок природного газу» АТ «СУМИГАЗ» є оператором ГРМ.
- (27) Відповідно до пункту 6 частини першої статті 1 Закону України «Про ринок природного газу», газорозподільна система - технологічний комплекс, що складається з організаційно і технологічно пов'язаних між собою об'єктів, призначених для розподілу природного газу від газорозподільних станцій безпосередньо споживачам.
- (28) Отже, послуги з розподілу природного газу (надалі - Послуги) в розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» є товаром.
- (29) Об'єктом аналізу, щодо якого здійснюється визначення монопольного (домінуючого) становища, є послуги з розподілу природного газу газорозподільною системою в межах території Сумської області та села Мойка Краснукотського району Харківської області, на якій розташована газорозподільна система, що використовується АТ «СУМИГАЗ» для надання послуг

4.2. Визначення переліку споживачів

- (30) Пунктом 9 статті 1 Закону України «Про ринок природного газу» визначено, що замовник - фізична або юридична особа, яка на підставі договору замовляє надання однієї чи кількох послуг, зокрема, послуги з розподілу природного газу.
- (31) За таких умов, споживачами послуг АТ «СУМИГАЗ» визначено фізичних та юридичних осіб, що замовляють/отримують ці послуги.

4.3. *Визначення товарних меж ринку*

- (32) Згідно з пунктом 5.1. Методики, товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.
- (33) Послуги з розподілу природного газу є послугами, які не мають замінників. Внаслідок технологічних особливостей розподілу природного газу конкуренція на зазначеному ринку відсутня.
- (34) Отже, оскільки послуги в розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» є товаром, товарними межами ринку є Послуги.

4.4. *Визначення географічних меж ринку*

- (35) Відповідно до пункту 6.1. Методики, територіальні (географічні) межі ринку визначаються шляхом установлення мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів є неможливим або недоцільним.
- (36) Статтею 5 Закону України «Про природні монополії» визначено, що діяльність суб'єктів природних монополій у сфері, зокрема, розподілу природного і нафтового газу газопроводами регулюється відповідно до цього Закону.
- (37) Відповідно до частини першої статті 7 Закону України «Про природні монополії», діяльність суб'єктів природних монополій у сферах, визначених у статті 5 цього Закону, а також діяльність суб'єктів господарювання на суміжних ринках підлягає ліцензуванню відповідно до закону.
- (38) АТ «СУМИГАЗ» надає Послуги на підставі постанови НКРЕКП «Про видачу ліцензії на розподіл природного газу АТ «СУМИГАЗ» від 19.06.2017 № 814 (зі змінами, внесеними постановою НКРЕКП «Про внесення змін до постанови НКРЕКП від 19 червня 2017 року № 814» від 34.05.2019 № 913) (надалі - Постанова).
- (39) Відповідно до Постанови, АТ «СУМИГАЗ» надає Послуги в межах території міста Суми, Сумської області та села Мойка Краснокутського району Харківської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації АТ «СУМИГАЗ».
- (40) Отже, територіальними (географічними) межами ринку послуг з розподілу природного газу є територія міста Суми, Сумської області та села Мойка Краснокутського району Харківської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації АТ «СУМИГАЗ».

4.5. *Проміжок часу, стосовно якого має визначатися становище суб'єктів господарювання на ринку – часові межі ринку*

- (41) У відповідності до пункту 7.1 Методики, часові межі ринку визначаються як проміжок часу (як правило, рік), протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару із сталою структурою.
- (42) Періодом дослідження ринку Послуг в межах території Сумської області та села Мойка Краснокутського району Харківської області, на якій розташована газорозподільна система, що використовується АТ «СУМИГАЗ» для надання Послуг, є 2020-2021 роки, I півріччя 2022 року.
- (43) Отже, часові межі ринку послуг з розподілу природного газу визначаються як проміжок часу з 2020 по 2021 роки, I півріччя 2022 року.

4.6. Загальні висновки щодо визначення монопольного (домінуючого) становища Відповідача

- (44) Відповідно до Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з розподілу природного газу, затверджених постановою НКРЕКП від 16.02.2017 № 201, розподіл природного газу здійснюється лише на території, затвердженій НКРЕКП та за наявності в ліцензіата газорозподільної системи, яка перебуває у його власності чи користуванні.
- (45) На території Сумської області та села Мойка Краснокутського району Харківської області господарську діяльність з розподілу природного і нафтового газу трубопроводами здійснює лише АТ «СУМИГАЗ» в межах території, на якій розташована газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації АТ «СУМИГАЗ».
- (46) В межах території Сумської області та села Мойка Краснокутського району Харківської області, де розташована газорозподільна система АТ «СУМИГАЗ», відсутні інші суб'єкти господарювання, які можуть надавати послуги з розподілу природного газу.
- (47) Таким чином, ураховуючи вищезазначене, АТ «СУМИГАЗ» протягом 2020-2021 років, I півріччя 2022 року займало монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з розподілу природного газу в межах території міста Суми, Сумської області та села Мойка Краснокутського району Харківської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації АТ «СУМИГАЗ».

5. Зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку

5.1. Обставини справи

- (48) Правові засади функціонування ринку природного газу України, заснованого на принципах вільної конкуренції, належного захисту прав споживачів та безпеки постачання природного газу, а також здатного до

інтеграції з ринками природного газу держав - сторін Енергетичного Співтовариства, у тому числі шляхом створення регіональних ринків природного газу, визначаються Законом України «Про ринок природного газу».

- (49) Правові, технічні, організаційні та економічні засади функціонування газорозподільних систем, взаємовідносини оператора газорозподільних систем із суб'єктами ринку природного газу визначаються Кодексом ГРМ, а також Правилами безпеки систем газопостачання, затвердженими наказом Міністерства енергетики та вугільної промисловості України від 15.05.2015 № 285, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 08.06.2015 за № 674/27119 (надалі – Правила безпеки систем газопостачання).
- (50) Взаємовідносини між суб'єктами господарювання під час передачі з газорозподільних мереж споживачу природного газу, у тому числі видобутого з газових і газоконденсатних родовищ, та нафтового газу, отриманого з нафтових родовищ, регламентуються Правилами обліку природного газу під час його транспортування газорозподільними мережами, постачання та споживання, затвердженими наказом Міністерства палива та енергетики України від 27.12.2005 № 618, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 26.01.2006 за № 67/11941 (надалі – Правила обліку природного газу).
- (51) Статтею 10 Закону України «Про природні монополії» на суб'єктів природних монополій (в тому числі на АТ «СУМИГАЗ») покладено додаткові обов'язки стосовно забезпечення недискримінаційних умов реалізації власних товарів (послуг) споживачам, а також невчинення перешкод для реалізації угод між суб'єктами господарювання, що здійснюють діяльність на суміжних ринках, та споживачами.
- (52) Розділом III Закону України «Про ринок природного газу» передбачено організаційно-правові засади функціонування ринку природного газу. Зокрема, статтею 18 вказаного Закону визначено, що з метою отримання та реєстрації достовірної інформації про обсяги і якість природного газу під час його транспортування, розподілу, постачання, зберігання та споживання здійснюється приладовий облік природного газу. Приладовий облік природного газу здійснюється з метою визначення за допомогою вузла обліку природного газу обсягів його споживання та/або реалізації, на підставі яких проводяться взаєморозрахунки суб'єктів ринку природного газу.
- (53) Частиною першої статті 40 Закону України «Про ринок природного газу» визначено, що розподіл природного газу здійснюється на підставі та умовах договору розподілу природного газу в порядку, передбаченому кодексом газорозподільних систем та іншими нормативно-правовими актами. За договором розподілу природного газу оператор газорозподільної системи зобов'язується забезпечити замовнику послуги розподілу природного газу на період та умовах, визначених договором розподілу природного газу, а замовник зобов'язується сплатити оператору газорозподільної системи вартість послуг розподілу природного газу.

- (54) Відповідно до пункту 2 глави 1 розділу VI Кодексу ГРМ, доступ споживачів, у тому числі побутових споживачів, до газорозподільної системи (надалі – ГРМ) для споживання природного газу надається за умови та на підставі укладеного між споживачем та Оператором ГРМ (до ГРМ якого підключений об'єкт споживача) договору розподілу природного газу, що укладається за формою Типового договору розподілу природного газу, затвердженого постановою НКРЕКП від 30.09.2015 № 2498 (далі – типовий договір розподілу природного газу).
- (55) Відповідно до глави 3 розділу VI Кодексу ГРМ, договір розподілу природного газу має бути укладений Оператором ГРМ з усіма споживачами, у тому числі побутовими споживачами, об'єкти яких в установленому порядку підключені до/через ГРМ, що на законних підставах перебуває у власності чи користуванні Оператора ГРМ.
- (56) Абзацом першим пункту 2 глави 1 розділу IX Кодексу ГРМ передбачено, що порядок комерційного обліку природного газу (визначення його об'ємів і обсягів) по об'єктах споживачів, у тому числі побутових споживачів, здійснюється згідно з договором розподілу природного газу, укладеним між споживачем та Оператором ГРМ, та з урахуванням вимог цього Кодексу.
- (57) Фактичний об'єм надходження природного газу до/з ГРМ (у тому числі по об'єктах споживачів) за певний період визначається в точках комерційного обліку (на межі балансової належності) на підставі даних комерційних вузлів обліку, встановлених в точках вимірювання, та інших регламентованих процедур у передбачених цим Кодексом випадках, що визначено абзацом першим пункту 3 глави 1 розділу IX Кодексу ГРМ.
- (58) Пунктом 6 глави 6 розділу X Кодексу ГРМ передбачено, що у разі виявлення позаштатного режиму роботи комерційного вузла обліку природного газу (надалі – ВОГ) чи його складових, пошкодження засобів вимірювальної техніки (надалі – ЗВТ) або пошкодження пломб чи захисних елементів власник (користувач), на території або у приміщенні якого встановлений комерційний ВОГ чи його складові, має терміново поінформувати про це Оператора ГРМ та за потреби вжити заходів для недопущення аварійної ситуації з урахуванням техніки безпеки. Якщо внаслідок позаштатного режиму роботи комерційного ВОГ чи його складових буде підтверджено факт необлікованого чи облікованого частково об'єму розподіленого (спожитого, переданого) природного газу, розрахунок необлікованих (облікованих частково) об'ємів природного газу за період несправності комерційного ВОГ чи його складових здійснюється відповідно до вимог цього Кодексу.
- (59) Розділом XI Кодексу ГРМ передбачено порядок перерахунку (донарахування) або зміни режиму нарахування об'ємів природного газу у разі виявлення порушень вимог цього Кодексу споживачу, у тому числі побутовому споживачу, який уклав з Оператором ГРМ договір розподілу природного газу, а також несанкціонованому споживачу, який знаходиться на території ліцензованої діяльності Оператора ГРМ, за наявності акта про порушення, складеного Оператором ГРМ відповідно до вимог цього розділу.

- (60) Згідно пункту 3 глави 2 розділу XI Кодексу ГРМ до порушень (за умови відсутності несанкціонованого втручання в ГРМ або роботу ЗВТ), що сталися внаслідок пошкодження чи позаштатного режиму роботи комерційного ВОГ або його складових (які кваліфікуються як «не з вини споживача»), але внаслідок яких споживачу здійснюється перерахунок розподіленого (спожитого) об'єму природного газу, належать:
- 1) пошкодження ЗВТ (лічильника газу) або робота комерційного ВОГ чи його складових в позаштатному режимі, внаслідок чого витрата (споживання) природного газу комерційним ВОГ не обліковується або обліковується некоректно;
 - 2) фіксація коректором чи обчислювачем об'єму газу даних щодо збоїв в роботі комерційного ВОГ або його складових, внаслідок чого об'єм розподіленого (спожитого) природного газу за попередній період визначений некоректно;
 - 3) виявлення помилок в конфігурації даних обчислювача об'єму газу, що були введені при його первинному програмуванні, чи в протоколі параметризації (діаметр газопроводу звужуючого пристрою, кількість імпульсів, параметрів ФХП тощо), внаслідок чого об'єм розподіленого (спожитого) природного газу за попередній період визначений некоректно;
 - 4) перевищення діапазону обчислення вузла обліку тощо.
- (61) При визначенні лічильника газу або звужуючого пристрою (перетворювача різниці тиску) непридатними до застосування за результатами позачергової або експертної перевірки, визначення необлікованих об'ємів природного газу та зміни їх режиму нарахування споживачу (несанкціонованому споживачу), що не є побутовим, у разі, зокрема, виявлення Оператором ГРМ несправності лічильника газу або звужуючого пристрою (перетворювача різниці тиску), що сталася внаслідок його пошкодження або позаштатного режиму роботи, за умови відсутності несанкціонованого втручання в роботу ЗВТ, перерахунок об'єму розподіленого (спожитого) природного газу проводиться за період з дати виходу з ладу ЗВТ (з дати початку прострочення періодичної перевірки) до моменту встановлення та опломбування справного та повіреного ЗВТ. У разі якщо дату виходу з ладу ЗВТ неможливо достовірно визначити, перерахунок проводять з початку розрахункового періоду до дати встановлення та опломбування справного та повіреного ЗВТ (підпункт 1 пункту 4 глави 4 розділу XI Кодексу ГРМ).
- (62) Також, відповідно до пункту 8 глави 4 розділу XI Кодексу ГРМ, у разі своєчасного (до виявлення порушення представником Оператора ГРМ) письмового повідомлення споживачем Оператора ГРМ про пошкодження ЗВТ/лічильника газу або пломби (крім її відсутності) та за умови відсутності пошкодження пломби з прихованими заходами чи несанкціонованого втручання в роботу ЗВТ/лічильника газу процедура, передбачена цією главою, не застосовується (крім періоду відсутності

- пошкодженого ЗВТ/лічильника газу, що був направлений на експертизу та/або позачергову чи експертну перевірку).
- (63) При порушеннях, пов'язаних з пошкодженням ЗВТ та/або пломб на ЗВТ, за наявності по об'єкту споживача даних дублюючого ВОГ, а також в ситуації, коли наявні дані в обчислювачі/коректорі об'єму газу є достатніми для визначення об'єму природного газу по об'єкту споживача, процедура, передбачена цією главою, не застосовується.
 - (64) Справу розпочато за результатами розгляду заяви ТОВ «ТАЛАНПРОМ» від 18.03.2020 № 229 (вх. № 68-01/621 від 23.03.2020) про порушення законодавства про захист економічної конкуренції (надалі - Заява).
 - (65) В ході розгляду справи встановлено, що АТ «СУМИГАЗ» донарахувало ТОВ «ТАЛАНПРОМ» об'єм природного газу і його вартість за номінальною потужністю газоспоживаючого обладнання з початку розрахункового періоду до дати встановлення та опломбування справного та повіреного ЗВТ, а не за період з дати виходу з ладу ВОГ до моменту його встановлення та опломбування, як це передбачено чинним законодавством.
 - (66) 01.01.2016 між АТ «СУМИГАЗ» і ТОВ «ТАЛАНПРОМ» укладено договір розподілу природного газу шляхом підписання заяви-приєднання № 09420U0X2VDP016 до умов договору розподілу природного газу (для споживача, що не є побутовим) на умовах типового договору розподілу природного газу (надалі – Договір). Договір укладено на невизначений строк (п. 12.1 Договору).
 - (67) Обов'язковою умовою надання споживачу послуги з розподілу природного газу є наявність у споживача об'єкта, підключеного в установленому порядку до газорозподільної системи Оператора ГРМ.
 - (68) На газоспоживаючому обладнанні, що належить ТОВ «ТАЛАНПРОМ» встановлено комерційний ВОГ – лічильник газу Курс-01 G100A1 заводський № 03134, 2008 р. в. (надалі – лічильник газу Курс-01) та коректор об'єму газу ОЕ-VPT-0,68/60 заводський № 28058, 2008 р. в. (надалі – коректор ОЕ-VPT-0,68/60).
 - (69) Під час контрольного зняття показань лічильника відповідальним працівником «ТАЛАНПРОМ» 27 січня 2020 року (понеділок) було виявлено несправність ВОГ, а саме: лічильник перестав відображати дані на табло починаючи з 1-ї години ночі суботи 25 січня 2020 року.
 - (70) ТОВ «ТАЛАНПРОМ», відповідно до пункту 6 глави 6 розділу X Кодексу ГРМ, як вказано в Заяві, терміново поінформувало про несправність газового лічильника Оператора ГРМ листом від 27.01.2020 № 90, просило дати вказівку на зняття лічильника Курс-01 на ремонт та позачергову перевірку.
 - (71) Крім того, 27.01.2020 ТОВ «ТАЛАНПРОМ» звернулось до Оператора ГРМ з листом про відключення від газопостачання котлів EL/9 та двох котлів RSMK-2 та проханням проводити розрахунок за спожитий газ по номінальній потужності котла BIASIRC-800.
 - (72) 27.01.2020 комісією у складі представників АТ «СУМИГАЗ» та представника ТОВ «ТАЛАНПРОМ» було складено Акт про порушення № 07/5 (надалі – Акт про порушення № 07/5), згідно якого встановлено

порушення Кодексу ГРМ – «робота комерційного ВОГ в позаштатному режимі, не відображаються покази на табло лічильника Курс G-100 №3134» (мовою оригіналу). В пункті 4 Акта про порушення № 07/5 вказано, що лічильник направлено на експертизу.

- (73) Також 27.01.2020 було складено Акт № б/н про припинення (обмеження) газопостачання та пломбування вхідної засувної арматури газопроводу або газорозподільного пункту (за його наявності) (надалі – Акт припинення газопостачання від 27.01.2020), згідно якого припинено постачання та опломбовано котел EL/9, два котли RSMK-2.
- (74) 31.01.2020 комісією у складі: начальника відділу лабораторних вимірів Управління метрології АТ «СУМИГАЗ» [REDACTED] інженера групи контролю промислових вузлів обліку газу АТ «СУМИГАЗ», головного інженера ТОВ «ТАЛАНПРОМ», в присутності представника ДП «СУМИСТАНДАРТМЕТРОЛОГІЯ» - [REDACTED] була проведена експертиза ЗВТ (лічильник газу ультразвуковий Курс-01), що належить ТОВ «ТАЛАНПРОМ» та встановлений за адресою: [REDACTED] [REDACTED] про що складено Акт експертизи № 21 від 31.01.2020.
- (75) За результатами експертизи (Акт експертизи № 21 від 31.01.2020) встановлено, зокрема, що:
- електронний дисплей приладу не працює, даний факт був засвідчений довідкою про непридатність, комісією прийняте рішення провести заміну елемента живлення;
 - після заміни елемента живлення дисплей приладу запрацював, було перевірено значення контрольної суми і кількості втручань, інформація у лічильнику співпадає з інформацією у паспорті (PAS 112; CS 7054) (мовою оригіналу).
- (76) Також згідно з Актом експертизи № 21 від 31.01.2020 комісія зробила висновки: «Втручання в роботу лічильника газу ультразвукового Курс-01 G100, №03134, 2008 р.в. відсутнє. На лічильник була оформлена довідка про непридатність №21 від 31.01.2020, екземпляр довідки додається. Лічильнику проведено позачергову повірку із заміною елемента живлення і визнано придатним до експлуатації» (мовою оригіналу).
- (77) Згідно довідки про непридатність законодавчо регульованого засобу вимірювальної техніки № 21 від 31.01.2020, виданої ДП «СУМИСТАНДАРТМЕТРОЛОГІЯ», лічильник газу ультразвуковий Курс-01 G100A1, зав. № 03134, виробник - товариство з обмеженою відповідальністю Виробничо-комерційна фірма «КУРС» (надалі - ТОВ ВКФ «Курс»), 2008 р. в., не відповідає вимогам МПУ 288/03-2009 (Метрологія. Лічильники газу ультразвукові «КУРС-01». Методика повірки). Підстава для визнання ЗВТ непридатним – дисплей приладу не працює.
- (78) 03.02.2020 лічильнику газу Курс-01 було проведено заміну елемента живлення, повірку, про що свідчать записи в Формулярі лічильника газу: в розділі 17 «Відомості про встановлення джерела живлення і його заміну» - 03.02.2020 проведена заміна при повірці, та розділі 18 «Відомості про повірку лічильника» - 03.02.2020 визнаний придатним, та опломбовано, про що складено Акт опломбування вузла обліку газу від

- 03.02.2020 (14²⁰) представником облікової організації АТ «СУМИГАЗ» та представником ТОВ «ТАЛАНПРОМ».
- (79) 20.02.2020 проведено засідання постійно діючої комісії АТ «СУМИГАЗ» (м. Суми) з розгляду актів про порушення (протокол № 147 від 20.02.2020) за присутності представника ТОВ «ТАЛАНПРОМ». Комісія вирішила (постановила):
- «1) Задовольнити Акт про порушення від 27.01.2020 № 07/5 щодо споживача ТОВ «Таланпром» повністю.
 - 2) Визначити об'єм необлікованого природного газу за номінальною потужністю неопломбованого газового обладнання споживача ТОВ «Таланпром», починаючи з 01.01.2020р. по 30.01.2020р. Вартість природного газу прийняти згідно вимог Кодексу ГРМ за цінами закупівлі природного газу Оператором ГРМ протягом періоду не облікованого природного газу» (мовою оригіналу).
- (80) Згідно Акту-розрахунку необлікованого (донарахованого) об'єму та обсягу природного газу і його вартості, складеного АТ «СУМИГАЗ», вирішено провести розрахунок необлікованого (донарахованого) об'єму природного газу споживачу ТОВ «ТАЛАНПРОМ» з урахуванням підпункту першого пункту 4 глави 4 розділу XI Кодексу ГРМ, починаючи з 01.01.2020 до 30.01.2020 включно. Об'єм необлікованого (донарахованого) природного газу та його вартість за період з 01.01.2020 7 год. 00 хв. по 27.01.2020 8 год. 15 хв., склали $(214,07 \text{ м}^3 \times 649,25 \text{ год.} = 138984,95 \text{ м}^3)$ $138984,95 - 21850,55 = 117134,4 \text{ м}^3$; за період з 8 год. 15 хв. 27.01.2020 по 01.02.2020 7 год. 00 хв., склали $89,57 \text{ м}^3 \times 118,75 \text{ год.} = 10636,4 \text{ м}^3$ (мовою оригіналу). Всього нараховано необлікованого (донарахованого) природного газу $90\,945,25 \text{ м}^3$, його вартість – 543 432 грн. 70 коп. з ПДВ.
- (81) За інформацією, наданою АТ «СУМИГАЗ» листом від 09.04.2020 № 400007-Ск-2183-0420 (вх. № 68-01/781 від 13.04.2020) на вимогу голови Сумського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України від 26.03.2020 № 68-02/448, нарахування ТОВ «ТАЛАНПРОМ» необлікованого (донарахованого) об'єму природного газу на загальну суму 543 432,70 грн. проведено в зв'язку з неможливістю достовірно встановити дату виходу з ладу ВОГ.
- (82) Так, АТ «СУМИГАЗ» посиляється на Кодекс ГРМ, зокрема, підпункт перший пункту 3 глави 2 розділу XI, яким передбачено, що до порушень (за умови відсутності несанкціонованого втручання в ГРМ або роботу ЗВТ), що сталися внаслідок пошкодження чи позаштатного режиму роботи комерційного ВОГ або його складових частин (які кваліфікуються як «не з вини споживача»), але внаслідок яких споживачу здійснюється перерахунок розподіленого (спожитого) об'єму природного газу, належить пошкодження ЗВТ (лічильника газу) або робота комерційного ВОГ чи його складових в позаштатному режимі, внаслідок чого витрата (споживання) природного газу комерційним ВОГ не обліковується або обліковується некоректно.
- (83) Визначення необлікованих об'ємів природного газу та зміни їх режиму нарахування споживачу (несанкціонованому споживачу), що не є

побутовим, з урахуванням підпункту першого пункту 4 глави 4 розділу XI та пункту 11 глави 5 розділу XI Кодексу газорозподільних систем здійснюється наступним чином - у разі виявлення Оператором ГРМ пропущення строку періодичної повірки лічильника газу або звужуючого пристрою з вини споживача, несправності лічильника газу або звужуючого пристрою (перетворювача різниці тиску), що сталася внаслідок його пошкодження або позаштатного режиму роботи, за умови відсутності несанкціонованого втручання в роботу ЗВТ перерахунок об'єму розподіленого (спожитого) природного газу проводиться з урахуванням такого: при визначенні лічильника газу або звужуючого пристрою (перетворювача різниці тиску) непридатним до застосування за результатами позачергової або експертної повірки, а також при пропущенні строку періодичної повірки лічильника газу або звужуючого пристрою з вини споживача об'єм переданого (прийнятого) газу розраховується за номінальною потужністю неопломбованого газоспоживаючого обладнання - перерахунок проводиться за період з дати виходу з ладу ЗВТ (з дати початку прострочення періодичної повірки) до моменту встановлення та опломбування справного та повіреного ЗВТ. У разі якщо дату виходу з ладу ЗВТ неможливо достовірно визначити, перерахунок проводять з початку розрахункового періоду до дати встановлення та опломбування справного та повіреного ЗВТ.

- (84) Як зазначалось вище, факт непридатності лічильника газу КУРС-01 підтверджено довідкою про непридатність законодавчо регульованого засобу вимірювальної техніки № 21 від 31.01.2020, виданою ДП «СУМИСТАНДАРТМЕТРОЛОГІЯ». Підстава для визнання ЗВТ непридатним – дисплей приладу не працює. Згідно з Актом експертизи № 21 від 31.01.2020, «... Лічильнику проведено позачергову повірку із заміною елемента живлення і визнано придатним до експлуатації».
- (85) Разом з тим, з метою підтвердження того, що вихід із ладу рідкокристалічного індикатору в лічильнику газу Курс-01 не впливає на роботу вимірювального тракту та його метрологічні характеристики, ТОВ «ТАЛАНПРОМ» звернулось з відповідним запитом до ТОВ ВКФ «КУРС», яке є виробником лічильника, встановленого на підприємстві. Листом від 03.04.2020 вих. № 35 ТОВ ВКФ «КУРС», повідомило, що вихід із ладу рідкокристалічного індикатору в лічильнику не впливає на роботу вимірювального тракту та його метрологічні характеристики. При цьому на коректор поступають імпульси, по яким можна визначити накоплений об'єм газу в робочих та стандартних умовах.
- (86) Як зазначалося вище та вбачається з акту контрольного огляду вузла обліку природного газу від 27.01.2020, складеного представником АТ «СУМИГАЗ», ВОГ Заявника складається з:
 - лічильника газу Курс -01 G-100, діапазон вимірювання 0,65-160 №3134, випуск 2008 р., повірка – 08.06.2018;
 - коректора об'єму газу OE-VPT, №28058, випуск 2008 р., 26.06.2019;
 - датчика температури;
 - датчика тиску.

- (87) Водночас, зауважень з боку АТ «СУМИГАЗ» до роботи коректора об'єму газу ОЕ-VPT0,68/60, № 28058, не було, що свідчить про його роботу в штатному режимі.
- (88) В додатках до листа-відповіді ТОВ «ТАЛАНПРОМ» від 30.08.2021 № 640 (вх. №70-01/5073 від 02.09.2021) на вимогу голови Відділення від 16.08.2021 № 70-02/С-6973, ТОВ «ТАЛАНПРОМ» надано Технічний опис та керівництво з експлуатації «Коректор об'єму газу ОЕ-VPT» виробництва товариства з обмеженою відповідальністю «СЛОТ» (надалі – Технічний опис ОЕ-VPT).
- (89) Так, згідно пункту 2.3 Технічного опису ОЕ-VPT, основними функціональними можливостями коректора об'єму газу ОЕ-VPT, з поміж іншого, є:
- 1) обчислення часу роботи коректора, об'єму газу за робочих умов і об'єму газу, зведеного до стандартних умов, середніх значень температури і абсолютного тиску газу за хвилину, годину і добу, та ведення похвилинного, годинного і добового архівів, що уміщують відповідно 480, 1150 і 126 записів, що відповідно становить останні 6 годин, 45 діб, 3 календарні місяці;
 - 2) фіксація в часі подій, викликаних виникненням (зникненням) аварійних ситуацій і пауз в роботі коректора, і ведення архіву подій, що уміщує 2046 записів;
 - 3) фіксація в часі змін значень параметрів конфігурації (далі за текстом - зміни), переходу на зимовий (літній) час, і ведення архіву змін, що уміщує 255 записів;
 - 4) обчислення за заданий щохвилинно, погодинно або подовово період часу:
 - часу нормальної роботи коректора і відповідних до нього об'ємів газу за робочих умов і зведеного до стандартних умов,
 - сумарного часу аварійної роботи коректора і відповідних йому об'ємів газу за робочих умов і зведеного до стандартних умов,
 - сумарного часу активності і відповідних йому об'ємів газу за робочих умов і зведеного до стандартних умов – по кожному виду аварії, з наведених в додатку 2 Технічного опису ОЕ-VPT,
 - тривалість паузи в роботі коректора.
 - 5) виведення інформації на табло коректора і на принтер – за допомогою клавіатури, а також на ПЕОМ – за запитом.
- (90) Відповідно до пункту 6.1 Технічного опису ОЕ-VPT, коректор об'єму газу ОЕ-VPT має вбудовану систему самоконтролю, яка виявляє в часі події, викликані виникненням і зникненням (усуненням) аварій в його роботі.
- Система самоконтролю коректора містить наступні діагностичні процедури:
- контроль заданих діапазонів вимірювань;
 - контроль режимів роботи коректора;
 - контроль стану коректора.
- (91) Таким чином, у разі неправильної роботи коректора об'єму газу ОЕ-VPT в архіві подій коректора неодмінно будуть зафіксовані записи

відповідних аварій. Це також підтверджується листом-відповіддю товариства з обмеженою відповідальністю «СЛОТ», виробника коректору об'єму газу ОЕ-VPT, від 23.05.2016 №24/05, наданого на вимогу голови Сумського обласного територіального відділення від 13.05.2016 № 03-10/807.

- (92) Згідно з положеннями пункту 4 глави 3 розділу IX Кодексу ГРМ, споживач, який є власником комерційного ВОГ, зобов'язаний протягом трьох календарних днів після закінчення розрахункового газового місяця надати Оператору ГРМ у спосіб та за формою, визначеними договором розподілу природного газу, звіт про дані комерційного вузла обліку за розрахунковий період. При цьому, якщо комерційний ВОГ обладнаний обчислювачем чи коректором об'єму природного газу, до звіту додаються роздруковані звіти з обчислювача чи коректора об'єму природного газу про добові та/або погодинні дані споживання природного газу, протокол про втручання в роботу комерційного ВОГ та протокол аварійних/діагностичних повідомлень.
- (93) За даними Звітів про газоспоживання (добі) з 01.01.2020 по 01.02.2020 та з 01.02.2020 по 27.02.2020, роздрукованих з коректора об'єму газу ОЕ-VPT 0,68/60, № 28058, встановленого на об'єкті – ТОВ «ТАЛАНПРОМ», доданих до Заяви, обчислення спожитого газу не здійснювалося лише в період з 25.01.2020 з 7 год.00 хв. по 03.02.2020 7 год. 00 хв.
- (94) Вищевикладене спростовує твердження АТ «СУМИГАЗ» щодо неможливості «достовірно встановити дату виходу з ладу ВОГ», яке висловлене в поясненні від 09.04.2020 № 400007-Ск-2183-0420 (вх. № 68-01/781 від 13.04.2020) на вимогу голови Сумського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України від 26.03.2020 № 68-02/448, а також у листі-відповіді від 29.05.2020 № 400007-Сл-2647-0520 (вх. № 68-01/1128 від 29.05.2020) на Рекомендації.
- (95) Принцип визначеності у відносинах, що складаються між суб'єктами, які мають ринкову владу (суб'єкти природної монополії), та залежними від їх поведінки суб'єктами господарювання, споживачами, вимагає щоб повноваження суб'єкта природної монополії максимально ґрунтувалися на приписах законів та нормативно-правових актів, розроблених незалежним регулятором (НКРЕКП). Ними ж мають установлюватися межі розсуду цих суб'єктів природних монополій.
- (96) За інформацією, наданою ТОВ «ТАЛАНПРОМ» на вимогу Голови Відділення від 16.08.2021 № 70-02/С-6973 листом від 30.08.2021 № 640 (вх. №70-01/5073 від 02.09.2021), ТОВ «ТАЛАНПРОМ», з метою встановлення порушення в діях АТ «СУМИГАЗ» норм діючого законодавства на ринку комплексної послуги з розподілу та постачання природного газу, що призвели до ущемлення інтересів ТОВ «ТАЛАНПРОМ» в зв'язку з донарахуванням ТОВ «ТАЛАНПРОМ» необлікованого (донарахованого) об'єму та обсягу природного газу і його вартості, звернулось з відповідною заявою від 17.03.2020 вих. №217 до Сектору НКРЕКП у Сумській області.

- (97) Сектор НКРЕКП у Сумській області у відповіді від 16.04.2020 № 50-14.4-23/83 на заяву ТОВ «ТАЛАНПРОМ» від 17.03.2020 прийшов до висновку, що «АТ «СУМИГАЗ» не підтверджено факт не облікованого об'єму природного газу по об'єкту Споживача у період з 01.01.2020 по 25.01.2020 та під час розгляду комісією АТ «СУМИГАЗ» акта про порушення від 27.01.2020 № 07/5 не враховано вимоги підпункту 2 пункту 4 глави 4 розділу XI Кодексу, а саме: у разі якщо при вимірюванні лічильником газу або звужуючим пристроєм та/або датчиком різниці тиску перевищується діапазон вимірювання або вони працюють в позаштатному режимі, про що є зареєстровані та зафіксовані у звітах обчислювача чи коректора об'єму газу повідомлення про наявні аварійні/діагностичні ситуації (несправність), об'єм розподіленого (спожитого) природного газу розраховується за номінальною потужністю неопломбованого газоспоживаючого обладнання – перерахунки проводяться за фактичний час тривалості аварійної/позаштатної ситуації».
- (98) Також Сектором НКРЕКП у Сумській області у вищезазначеній відповіді, яка була надіслана і АТ «СУМИГАЗ», було вказано про необхідність АТ «СУМИГАЗ» у двотижневий строк привести свої дії у відповідність до вимог чинного законодавства та провести розрахунок необлікованого (донарахованого) об'єму розподіленого (спожитого) природного газу відповідно до вимог Кодексу, а саме:
- з 01.01.2020 по 25.01.2020 – по зафіксованим комерційним вузлом обліку добовим даним споживання природного газу;
 - з 25.01.2020 по 01.02.2020 – за номінальною потужністю неопломбованого газоспоживаючого обладнання (з 25.01.2020 по 27.01.2020 – за фактичний час позаштатної ситуації; з 27.01.2020 по 01.02.2020 – по номінальній потужності котла типу BIASIRC-800);
 - про що повідомити Сектор НКРЕКП у Сумській області у місячний термін (мовою оригіналу).
- (99) Проте, АТ «СУМИГАЗ» не вжило ніяких заходів щодо приведення своїх дій у відповідність до вимог чинного законодавства, в зв'язку з чим ТОВ «ТАЛАНПРОМ» звернулось до НКРЕКП із заявою-претензією про проведення позапланової перевірки та прийняття заходів по усуненню порушеного права від 05.08.2020 № 582.
- (100) У своїй відповіді НКРЕКП від 08.10.2020 № 10607/16.2/7-20, адресованій як ТОВ «ТАЛАНПРОМ», так і АТ «СУМИГАЗ», і Сектору НКРЕП у Сумській області, НКРЕКП також наголосило на необхідності АТ «СУМИГАЗ» «привести свої дії у відповідність до вимог чинного законодавства, скасувати акт-розрахунок необлікованого (донарахованого) об'єму та обсягу природного газу і його вартості, який складений за результатами розгляду про порушення від 27.01.2020 № 07/5, та провести перерахунок об'єму розподіленого (спожитого) природного газу за період з дати виходу з ладу ЗВТ до моменту встановлення та опломбування справного та повіреного ЗВТ» (мовою оригіналу).

- (101) В свою чергу, АТ «СУМИГАЗ» звернулось до Господарського суду Сумської області з позовом про стягнення з ТОВ «ТАЛАНПРОМ» на свою користь 543 432,70 грн. вартості необлікованого (донарахованого) природного газу.
- (102) Рішенням Господарського суду Сумської області від 29.04.2021 у справі № 920/1075/20, залишеним без змін постановою Північного апеляційного господарського суду від 17.08.2021 у зазначеній справі, у задоволенні вищевказаного позову АТ «СУМИГАЗ» було відмовлено. Ухвалою Верховного суду від 07.10.2021 відмовлено у відкритті касаційного провадження.

5.2. Антиконтентні наслідки дій Відповідача

- (103) Відповідно до частини першої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», зловживанням монополієм (домінуючим) становищем на ринку є дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монополієне (домінуюче) становище на ринку, що призвели або можуть призвести, зокрема, до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (104) Дії АТ «СУМИГАЗ» щодо донарахування ТОВ «ТАЛАНПРОМ» об'єму природного газу і його вартості за номінальною потужністю газоспоживаючого обладнання з початку розрахункового періоду до дати встановлення та опломбування справного та повіреного ЗВТ, а не за період з дати виходу з ладу ВОГ до моменту його встановлення та опломбування, призвело до ущемлення інтересів споживача – ТОВ «ТАЛАНПРОМ».
- (105) Внаслідок таких дій АТ «СУМИГАЗ» Заявник опинився в більш складних умовах, ніж інші суб'єкти господарювання на ринку, оскільки незаконне донарахування об'єму природного газу і його вартості на суму 543 432 грн. 70 коп. могло вплинути на його господарську діяльність, що могло створити несприятливі умови діяльності порівняно з його конкурентами на відповідному ринку.

5.3. Неможливість вчинення Відповідачем таких дій за умов існування значної конкуренції на ринку

- (106) За відсутності ефективної конкуренції на ринку послуг з розподілу природного газу споживачі не мають альтернативних джерел придбання зазначених Послуг.
- (107) За умов існування значної конкуренції на ринку послуг з розподілу природного газу у межах території, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації АТ «СУМИГАЗ», коли споживачі мали б можливість обирати надавачів цих послуг, такі дії АТ «СУМИГАЗ» щодо донарахування об'єму природного газу і його вартості за номінальною потужністю газоспоживаючого обладнання з початку розрахункового періоду до дати встановлення та опломбування справного та повіреного

ЗВТ, а не за період з дати виходу з ладу ВОГ до моменту його встановлення та опломбування, які призвели до ущемлення економічних інтересів споживача – ТОВ «ТАЛАНПРОМ», були б неможливими.

5.4. Загальні висновки щодо зловживання Відповідачем монопольним становищем

- (108) Ураховуючи вищезазначене, дії АТ «СУМИГАЗ», яке протягом 2020-2021 років, I півріччя 2022 року займало монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з розподілу природного газу в межах території міста Суми, Сумської області та села Мойка Краснокутського району Харківської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації АТ «СУМИГАЗ», що полягали у донарахуванні ТОВ «ТАЛАНПРОМ» об'єму природного газу і його вартості за номінальною потужністю газоспоживаючого обладнання з початку розрахункового періоду до дати встановлення та опломбування справного та повіреного ЗВТ, а не за період з дати виходу з ладу ВОГ до моменту його встановлення та опломбування, що призвело до ущемлення інтересів споживача, що було б неможливим за умов існування значної конкуренції на ринку, кваліфіковано Відділенням як зловживання монопольним становищем на ринку відповідно до частини першої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

6. Заперечення Відповідача та їх спростування

- (109) Як свідчать Пояснення Відповідача на попередні висновки у справі, надані листом від 07.09.2022 № 400007-Ск-8218-0922 (вх. № 70-01/1263 від 07.09.2022) (надалі – Пояснення від 07.09.2022), та подані ним додаткові докази, Відповідач з висновками Відділення про порушення ним законодавства про захист економічної конкуренції не згоден.
- (110) В Поясненні від 07.09.2022 Відповідач обґрунтовує своє рішення щодо донарахування ТОВ «ТАЛАНПРОМ» об'єму природного газу і його вартості за номінальною потужністю газоспоживаючого обладнання з початку розрахункового періоду до дати встановлення та опломбування справного та повіреного ЗВТ та акцентує увагу на Довідці про непридатність від 31.01.2020 № 21/2, відповідно до якої значення похибки вимірювання газу перевищує максимально допустиме і лічильник газу Курс-01 визнаний непридатним до експлуатації, як на підставу прийняття такого рішення. Також посилається на протоколи перевірки лічильника газу від 31.01.2020 № 21 та 21/2, відповідно до яких лічильник газу Курс-01 визнаний непридатним до експлуатації.
- (111) Проте, на вимогу голови Відділення від 16.08.2021 № 70-02/С-6972 щодо проведення перевірок лічильника газу Курс-01 у 2019-2020 роках, ДП «СУМИСТАНДАРТМЕТРОЛОГІЯ» листом від 26.08.2021 № 11.1/1027 (вх. № 4964 від 30.08.2021) повідомило, що лічильник газу

Курс-01 був наданий на повірку в ДП «СУМИСТАНДАРТМЕТРОЛОГІЯ»:

- 31.01.2020 – в неробочому стані, згідно чого була оформлена Довідка про непридатність № 21;

- 03.02.2020 – в робочому стані та з допустимими похибками при вимірюванні, про що складено Протокол повірки лічильника газу № 21.

(112) При цьому, ДП «СУМИСТАНДАРТМЕТРОЛОГІЯ» не повідомило Відділенню ані про Довідку про непридатність від 31.01.2020 № 21/2, ані про протоколи повірки лічильника газу від 31.01.2020 № 21/1 та 21/2.

(113) Крім того, Господарським судом Сумської області (рішення від 29.04.2021 у справі № 920/1075/20) встановлено, що протоколи повірки лічильника газу, зокрема, від 31.01.2020 № 21/1 та № 21/2 «не відповідають вимогам, що встановлені законодавством, є недопустимим доказом у справі».

(114) Посилання АТ «СУМИГАЗ» на те, що без даних лічильника (звужуючого пристрою або інших вимірювальних приладів) про об'єм газу коректор не може перетворити (обчислити) дані в об'єм за стандартних умов спростовуються наступним.

(115) Стосовно можливості роботи вимірювального тракту лічильника газу Курс-01 при виході із ладу його рідкокристалічного індикатору, в матеріалах справи наявна відповідь виробника лічильника газу Курс-01 – ТОВ ВКФ «КУРС». Так, ТОВ ВКФ «КУРС» підтвердило, що вихід із ладу рідкокристалічного індикатору в лічильнику не впливає на роботу вимірювального тракту та його метрологічні характеристики, при цьому на коректор поступають імпульси, по яким можна визначити накоплений об'єм газу в робочих та стандартних умовах.

(116) В свою чергу виробником коректору об'єму газу ОЕ-VPT ТОВ «СЛОТ» підтверджено, що у разі неправильної роботи коректора об'єму газу ОЕ-VPT в архіві подій коректора неодмінно будуть зафіксовані записи відповідних аварій. За даними Звітів про газоспоживання (добі) з 01.01.2020 по 01.02.2020 та з 01.02.2020 по 27.02.2020, роздрукованих з коректора об'єму газу ОЕ-VPT, обчислення спожитого газу не здійснювалося лише в період з 25.01.2020 з 7 год.00 хв. по 03.02.2020 7 год. 00 хв.

(117) НКРЕКП у своїй відповіді від 08.10.2020 № 10607/16.2/7-20 також наголосило на необхідності АТ «СУМИГАЗ» «привести свої дії у відповідність до вимог чинного законодавства, скасувати акт-розрахунок необлікованого (донарахованого) об'єму та обсягу природного газу і його вартості, який складений за результатами розгляду про порушення від 27.01.2020 №07/5, та провести перерахунок об'єму розподіленого (спожитого) природного газу за період з дати виходу з ладу ЗВТ до моменту встановлення та опломбування справного та повіреного ЗВТ» (мовою оригіналу).

(118) Таким чином, висновок Відділення про визнання дій АТ «СУМИГАЗ», яке протягом 2020-2021 років, I півріччя 2022 року займало монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з розподілу природного газу, що полягали у донарахуванні ТОВ «ТАЛАНПРОМ» об'єму природного газу і

його вартості за номінальною потужністю газоспоживаючого обладнання з початку розрахункового періоду до дати встановлення та опломбування справного та повіреного ЗВТ, а не за період з дати виходу з ладу ВОГ до моменту його встановлення та опломбування, що призвело до ущемлення інтересів споживача, що було б неможливим за умов існування значної конкуренції на ринку, зловживанням монопольним становищем відповідно до частини першої статті 13 Закону, не є спростованим.

7. Висновки у справі

- (119) Таким чином, доказами, зібраними у справі, доведено, а зауваженнями і запереченнями Відповідача не спростовано висновок Відділення про те, що АТ «СУМИГАЗ», займаючи протягом 2020-2021 років, I півріччя 2022 року монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з розподілу природного газу в межах території міста Суми, Сумської області та села Мойка Краснокутського району Харківської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації АТ «СУМИГАЗ», своїми діями, що полягали у донарахуванні ТОВ «ТАЛАНПРОМ» об'єму природного газу і його вартості за номінальною потужністю газоспоживаючого обладнання з початку розрахункового періоду до дати встановлення та опломбування справного та повіреного ЗВТ, а не за період з дати виходу з ладу ВОГ до моменту його встановлення та опломбування, що призвели до ущемлення інтересів споживача, і які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку, вчинило порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбачене частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

8. Визначення розміру штрафу

- (120) Зловживання монопольним (домінуючим) становищем є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції (пункт 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції»).
- (121) Відповідно до абзацу 2 частини другої статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції» за порушення, визначене пунктом 2 статті 50 цього Закону, накладається штраф у розмірі до десяти відсотків доходу (виручки) суб'єкта господарювання від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за останній звітний рік, що передував року, в якому накладається штраф.
- (122) Відповідно до копії форми 2 «Звіт про фінансові результати» за 2021 рік, чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) АТ «СУМИГАЗ» у 2021 році становив 888 287 тисяч гривень.

Ураховуючи викладене, керуючись статтею 7, 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 48 і 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктами 3 і 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого

розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.2001 № 32-р, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30.03.2001 року за № 291/5482 та пунктом 32 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19.04.1994 № 5, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 06.05.1994 за № 90/299 (у редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29.06.1998 № 169-р) (із змінами), адміністративна колегія Східного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України

ПОСТАНОВИЛА:

1. Визнати, що протягом 2020-2021 років, I півріччя 2022 року АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ОПЕРАТОР ГАЗОРОЗПОДІЛЬНОЇ СИСТЕМИ «СУМИГАЗ» (м.Суми, ідентифікаційний код юридичної особи – ██████████) займало монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з розподілу природного газу в межах території міста Суми, Сумської області та села Мойка Краснокутського району Харківської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації АТ «СУМИГАЗ».
2. Визнати дії АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «ОПЕРАТОР ГАЗОРОЗПОДІЛЬНОЇ СИСТЕМИ «СУМИГАЗ» (м.Суми, ідентифікаційний код юридичної особи – ██████████), які полягають у донарахуванні ТОВ «ТАЛАНПРОМ» об'єму природного газу і його вартості за номінальною потужністю газоспоживаючого обладнання з початку розрахункового періоду до дати встановлення та опломбування справного та повіреного ЗВТ, а не за період з дати виходу з ладу ВОГ до моменту його встановлення та опломбування, порушенням, передбаченим пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним становищем на ринку послуг з розподілу природного газу, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку, що призвели до ущемлення інтересів споживачів.
3. За порушення, вказане в пункті 2 резолютивної частини рішення, накласти на АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ОПЕРАТОР ГАЗОРОЗПОДІЛЬНОЇ СИСТЕМИ «СУМИГАЗ» (м.Суми, ідентифікаційний код юридичної особи ██████████) штраф у розмірі 68 000 (шістдесят вісім тисяч) гривень.
4. Зобов'язати АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ОПЕРАТОР ГАЗОРОЗПОДІЛЬНОЇ СИСТЕМИ «СУМИГАЗ» (м.Суми, ідентифікаційний код юридичної особи – ██████████) у місячний строк з дня одержання рішення припинити порушення законодавства про захист економічної конкуренції, зазначене в пункті 2 резолютивної частини рішення, про що повідомити Східне міжобласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України з наданням копій підтверджуючих документів.

Відповідно до частини третьої статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції» штраф повинен бути сплачений у двомісячний строк з дня одержання рішення.

Відповідно до частини восьмої статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції» протягом п'яти днів з дня сплати штрафу суб'єкт господарювання зобов'язаний надіслати до територіального відділення документи, що підтверджують сплату штрафу.

Відповідно до частини першої статті 60 зазначеного Закону рішення органів Антимонопольного комітету України у двомісячний строк з дня одержання може бути оскаржене до господарського суду.

Голова колегії

Юрій ГЛАДИК